

מפגש עם מוחמד:

תחילתו של דיאלוג יהודי-פלסטיני

ליבי ולן טראובמן

ליבי ולן טראובמן, פוגשים את מוחמד: תחילתו של דיאלוג יהודי-פלסטיני
ליבי ולן טראובמן, מייסדי קבוצת דיאלוג יהודי-פלסטיני, כותבים על הדיאלוג האישי ועל הכוח הטרנספורמטיבי הטמון בהקשבה לסיפורו של אחר. הם מספרים על מפגשם עם פלסטיני שזיעזע בתחילה את הקהל היהודי שלו בהצהירו, "לא שמעתי על השואה עד שהייתי בן 28.. אחר-כך ביליתי שנתיים בלימוד הנושא כדי להיות בטוח שזה נכון. פשוט לא רציתי להאמין. לו האמנתי, הייתי נאלץ לראות את היהודי כקורבן, כמוני. אנושי, כמוני. הייתי נאלץ לשנות את כל תפיסת עולמי בנושא."

פגשנו את מוחמד בפעם הראשונה - יחד עם מאות אנשי חינוך יהודים - בכנס לאלטרנטיבות בחינוך היהודי בשנת 2002. היה זה שבוע חם של קיץ, בסן אנטוניו שבטקסס. הוא היה גבוה, כהה ומרשים. קעקוע של קלשניקוב על זרועו הימנית, זכר לעברו כפעיל בלתי נלאה למען זכויות האדם והשאיפות הלאומיות של העם הפלסטיני, הן במזרח התיכון והן לאחר שהיגר לאמריקה.

מוחמד אלטאר, נכדו של אימאם מוסלמי, עם שורשים משפחתיים בני מאות שנים בג'נין - לימד אותנו הרבה על אנטישמיות והדרכים למנוע אותה, לא ממרחק, אלא בדיאלוג וחינוך אישי, פנים אל פנים. זה מתחיל, כך גילינו, בהקשבה אוהדת זה לסיפורו של זה, ראיית האחר כאדם וכשווה, ולבסוף, רצון להשיג את המיטב בשביל האחר.

"שמע ישראל, אדוני אלוהינו, אדוני אחד"

"שמע" עבורנו, פירושו הקשבה אמיתית - לא רק לעצמנו, אלא גם לאחרים, אפילו ל"אויב" שלנו. הקשבה, זהו אחד המעשים הגדולים של ריפוי ואהבה. הקשבה אוהדת זו, התקבלה בברכה בכנס האחרון, כאשר מאמצי הדיאלוג המוצלחים של תושבי קליפורניה וטקסס הובילו לשש סדנאות שהוצעו ל-1,700 מורים מאמריקה הצפונית והדרומית, מישראל וממקומות אחרים. הסדנאות כללו דיונים על "סיפור כמבוא לדיאלוג", "רדיפת שלום והעיסוק בו, עם צאצאיו של אברהם", "סיפוריהם של בני-דודנו", "להתחיל, לפתח ולקיים

דיאלוג" וכן " תהליך שינוי חברתי באמצעות דיאלוג והזדהות".
כמה מאות משתתפים צפו בסרט "הבטחות", זוכה פרס "אמי" לסרט הדוקומנטרי הטוב ביותר, על החשיבות, האתגר וההבטחה הגלומה במפגשים פנים אל פנים של יהודים ופלסטינים. בדיון שנערך לאחר מכן, יהודים רבים התבטאו בחופשיות. ואז, התפרץ מחנך אורתודוקסי אחד, שישב עד אז בפינה, "הקשבנו לעצמנו מספיק. בואו נקשיב למוחמד. אף פעם לא יוצא לנו להיות עם פלסטינים."

"לא שמעתי על השואה עד שהייתי בן 28", הפתיע מוחמד את

האולם הדחוס.

"אחר כך ביליתי שנתיים בלימוד הנושא, כדי להיות בטוח שזה נכון. פשוט לא רציתי להאמין, כי אז הייתי נאלץ לראות את היהודי כקורבן, כמוני. וכאדם, כמוני. הייתי נאלץ לשנות את כל דרך המחשבה שלי עליכם."

ואכן, מול הנשים והגברים היהודים שהיו שם, מוחמד היה אכן, אדם שהשתנה. "במקום לבזבז זמן ולחיות בנפרד, תוך תהליך של דה-הומניזציה הדדי, עלינו להתחיל במפגשים מסוג זה

ולהבין את הסיפורים וההיסטוריה אחד של השני."

"אני לומד את אלו שלכם," אמר מוחמד, "ואני מבקש בסך הכול שתשמעו את שלי ושנתחיל להתקרב יותר זה לזה, ולהפוך לשכנים ולשותפים הנפלאים שאנו יכולים להיות."
אלאטאר, שבעבר היה "נגד היהודים", אומר כעת: "בכל פעם שאני פוגש יהודי, אני לומד משהו חדש - ההיסטוריה שלהם, הזוועות שעברו, האנושיות שלהם החלומות שלהם. אבל בתמורה, בבקשה, תקשיבו לי ותבינו אותי ואת בני עמי - זה עשרות שנים אנו חווים עוולות שאין לתארן, השפלה, תת תזונה, פגיעה בחינוך וייאוש תחת שלטון צבאי אכזרי." הוא ביקש, באופן הוגן, שנלמד להעריך את התבונה, היופי, התרבות והחלומות של עמו הנפלא.

לרב היהודים והפלסטינים, כאן ובמזרח התיכון, לא היו יחסים עמוקים ולאורך זמן אחד עם השני.

קיים ניתוק עמוק שמאפשר לכולנו לחיות על-פי הסטריאוטיפים וסדר-היום המושרש בנו, וכך להמשיך באי ההתייחסות, בדה-הומניזציה ובאי ההערכה, אחד כלפי השני.

לעשות מעשי אלימות איומים אחד לשני, למרות היותנו בני-דודים, בני המשפחה השמית.

עבור מוחמד, וגם עבורנו, הדיאלוג הוא פעילות ששינתה את המציאות.

עשר שנים לפעילות "הדיאלוג היהודי-פלסטיני אצלנו בסלון"

זה למעלה מעשר שנים שאנו חלק מקבוצת "הדיאלוג היהודי-פלסטיני אצלנו בסלון", כאן באזור סן-פרנסיסקו- 30 נשים וגברים, צעירים ומבוגרים, ניצולי שואה, ופלסטינים, לומדים לשנות זרים לידידים, "אויבים לשותפים- דרך ייזום פרויקטים מוגדרים, המסייעים לאנשים ומעודדים את הפעילות הציבורית למען השלום, כאן ובחו"ל.

עכשיו מתקיימים 6 דיאלוגים באזורנו ולמעלה מ 40 נוספים בהיקף כלל ארצי.

הרעיון הוא להרחיב את מעגל הפעילות לערים חדשות, לאוניברסיטאות ולבתי-ספר תיכוניים, מחוץ לחוף.

הפצנו סרטי וידאו חינוכיים ומדריך עם הנחיות לדיאלוג, חינוך, לאלפי אנשים שמייצגים למעלה מ 700 מוסדות, קרוב ל 500 ערים, 41 מדינות ו 35 לאומים שונים.

משהו משתנה בתודעת האנשים. אנשים מבינים שלא מספיק " לדרוש את סיום האנטישמיות",

או " לרצות בשלום". יש מספר תנאים שצריכים להתממש כדי שדברים אכן ישתנו.

התנאים ההכרחיים לשינוי

על מנת שיתרחש שינוי ישנם כמה תנאים הכרחיים שעיקרם בניית יחסים בין בני האדם.

אין שלום ללא יחסים בין בני-אדם; שום חקיקה או דרישה לא יביאו לקץ האנטישמיות;

השלום יגיע והאנטישמיות תיעלם ככל שקשר בין בני-האדם יתרחב ויעמיק.

יד מושטת ואוזן קשובה לאחר דורשים סוג חדש של אומץ – סוג חדש של חיילים, והחשש אינו רק מה"אויב", אלא גם משיפוט מוטעה של הסביבה הקרובה, ושל ראייה מעוותת כ"בוגד" את מי שהוא מרפא פצועים, מגשר ומעצב עתיד טוב יותר לכולם.

פגישה נוספת עם מוחמד

באוקטובר 2002 יזמנו את יום הדיאלוג היהודי פלסטיני בווינגטון. הגיעו משתתפים מ-14 מדינות, וביניהם גם מוחמד.

בלילה השני של ביקורנו בווינגטון הצגנו את מודל הדיאלוג בפני סטודנטים באוניברסיטת ג'ורג'טאון. היחסים שם היו גרועים, מנוכרים - מצב אופייני למלחמת השלטים, הצעקות, ההאשמות, ועצרות הנגד בקמפוסים בכל המדינה. אבל אותו ערב, בג'ורג'טאון, ראינו ירידה באנטישמיות, ב"אנטי" בכלל. להפתעת כולם, זה היה הרגע המלכד הראשון באוניברסיטה, שזכה לתמיכה של כל האירגונים הסטודנטיאליים המרכזיים: איחוד הסטודנטים היהודים (JSA), איחוד הסטודנטים המוסלמים (MSA), ברית המנהיגות הערבית הצעירה (YALA), ברית ג'ורג'טאון ישראל (GIA), והסטודנטים למען שלום במזרח התיכון (SMEP). סוף סוף נוצרה הקשבה בין 80 מוסלמים, יהודים ונוצרים, ובהם פלסטינים וערביים אחרים, שנענו להזמנה לאירוע. הדיון החל בהצגת "תהליך השלום הציבורי" והדיאלוג על-ידי ליבי טראובמן, שהסבירה מה מאפייניו של דיאלוג מסוג זה, מה יש בו ומה אין בו. אחר-כך הציגו פלסטיני ויהודי - מוחמד אלטאר ולן טראובמן - את "סיפוריהם", על אבותיהם, חייהם כילדים, מה לימדו אותם על ה"אחר", כיצד נכנסו לדיאלוג וכיצד השתנו. הוקדש זמן להערות ולשאלות של סטודנטים ולסיפורים האישיים שלהם. את הדיון הזה הנחתה ליבי.

"אויב הוא מישהו שלא שמענו את סיפורו"

- ג'ין קנודסן-הופמן

זו היתה חוויה מדהימה, פריצת דרך. סטודנט פלסטיני מזוקן קם והושיט את ידו לחבר ללימודים יהודי, ממנו היה מנוכר לחלוטין מאז איזו תקרית ביניהם. הסטודנט היהודי הגיב בהתאם, בהתנצלות פומבית על התבטאויות פוגעניות שלו בעבר. אנשים בכו.

מאהר, צעיר שהגיע לאחרונה לכאן ממחנה הפליטים דהיישה, קם ותאר את התקופת בה היה כלוא בבית-סוהר ישראלי. למרות התנסות זו הוא הגיע למסקנה שדיאלוג ובניית קשרים אנושיים אמיצים, הם הדרך היחידה אל העתיד.

סטודנט יהודי קם לספר על רצונו להשתתף בהפגנות למען ישראל, אך בראותו את הסטודנטים הערבים כלפיהם חש חיבה, גם בגלל השורשים התרבותיים ולשוניים של משפחתו שבאה מדמשק, הוא פרץ בדמעות ומוחמד חצה את האולם וניגש לחבק אותו.

כך התנהל הערב, עוד סיפורים רבים סופרו. והתוצאה - כל הסטודנטים שהשתתפו בדיון נרשמו לחמש קבוצות דיאלוג חדשות שנפתחו בקמפוס.

"אנשים הופכים לסיפורים שהם שומעים ולסיפורים שהם מספרים."

-- אלי ויזל

אנחנו מספרים את הסיפורים האלה שוב ושוב, כדי להראות שיהודים ופלסטינים יכולים להגיע להבנה רבה יותר מכפי שהם חושבים. הסיכסוכים שלנו אינם בחזקת "בלתי פתירים". יחד, אנחנו יכולים להפוך ל"יותר". יחד, אנחנו טובים יותר.

יש מוצא מהדילמה הנוכחית שלנו. חיי הדיאלוג, חיים של "שמע", חיים שבהם נקשיב כפי שמעולם לא הקשבנו בעבר. יש סיבה טובה מאוד לכך שזו התפילה היקרה לנו מכולן - זהו צעד פרגמטי לקראת היעדים האידיאליים שלנו, שהם בהחלט ברי השגה. ויש לכך השפעה בחיי היום יום, משום שעל פי ניסיוננו, הזיכרון המוקדם ביותר שנוצרת נשמתו של כל אדם הוא זיכרון של אחדות, והכמיהה העמוקה ביותר של נשמה זו היא הכמיהה לאיחוד

מחדש.

וכך, לאחר עשר שנים שבהן ראינו את האינטישמיות פוחתת סביבנו, מה עצתנו לאחרים?
מצאו את מוחמד. הקשיבו זה לזה. התפתחו ביחד.

ליבי טראובמן היא עובדת סוציאלית קלינית בפנסיה, ואחת המייסדות של קבוצת הדיאלוג היהודי-פלסטיני.
לן טראובמן הוא רופא שיניים מומחה לילדים, גם הוא בפנסיה. הוא כתב ופירסם את הספר משפחת אורקובסקי - מרוסיה לאמריקה.
ניתן ליצור קשר עם בני הזוג טראובמן באתר שלהם ב- [org.igc.traubman//:http](http://org.igc.traubman/) וגם באמצעות האימיל.

פורסם ב: *Published by CAJE in Jewish Education News,*
2003 Common Ground Award for Journalism in the Middle East—Western press—Honorable Mention

פורסם במקור ב- org.Amin ב- 15 במארס 2003

شبكة الانترنت للاعلام العربي

בקרו באתר ב [org.amin.www//:http](http://org.amin.www/)